

dosarul nr.2ra-2189/18

prima instanță: Judecătoria Edineț, sediul Central (C. Prisacari)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (S. Procopciuc, E. Grumeza, N. Chircu)

ÎNCHEIERE

05 decembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Tamara Chișca-Doneva
Nina Vascan

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Consiliul raional Edineț și Șcut Vera, reprezentată de avocatul Valeriu Botnari,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Șcut Vera împotriva Consiliului raional Edineț cu privire la încasarea valorii bunurilor confiscate ilegal și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 17 iulie 2018 a Curții de Apel Bălți prin care s-a admis apelul declarat de Șcut Vera, s-a casat integral hotărârea din 02 aprilie 2018 a Judecătoriei Edineț, sediul Central și s-a emis o hotărâre nouă prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Șcut Vera,

c o n s t a t ă:

La 19 septembrie 2017, Șcut Vera a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului raional Edineț cu privire la încasarea valorii confiscate ilegal, în urma represiunilor politice în mărime de 512 109 lei și repararea prejudiciului moral cauzat prin represiuni politice în mărime de 1 000 000 de lei.

În motivarea cererii reclamanta a invocat că, în anul 1941 membrii familiei ei, și anume: tatăl Scut Vasile XXXXX mama Șcut Anna XXXXX împreună cu copiii minori Șcut Mihail (XXXX Șcut Dmitrii XXXXX Șcut Nicolai XXXXX Șcut Vera XXXXX Șcut Olga XXXXX și Șcut Emilia XXXXX au fost supuși represiunilor politice și au fost deportați din localitatea de baștină, din s. Alexeevca, r-nul Brătușeni (în prezent r-nul Edineț) RSSM în locurile de represiune, în Federația Rusă, regiunea Novosibirsk, r-nul Pihtovschii, s. Ponomarevca.

A menționat că, în această localitate de represiune, familia Șcut a fost deținută forțat timp de aproape 15 ani, până în anul 1955. Ulterior, membrii familiei, tatăl și mama dânsei, frații Nicolai, Mihail și reclamanta au revenit din Siberia în Moldova, iar surorile Olga și Emilia s-au stabilit cu traiul în or. Novosibirsk, Federația Rusă. Tatăl reclamantei, Scut Vasile în data de 27 iulie 1990 a fost reabilitat, fapt confirmat prin certificatul de reabilitare nr. 13-1820/89, eliberat de Procuratura Generală al Republicii Moldova. Ulterior, potrivit certificatelor de reabilitare nr. 21(13)-180/89-2064; 21(13)-

180/89-2065; 21(13)180/89-2066 din 16 iulie 2013, eliberate de Procuratura Generală, și ceilalți membri ai familiei au fost reabilitați în baza hotărârii Comitetului Securității de Stat al RSSM, din 10 august 1990, iar în conformitate cu art. 3 al Legii RM nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992 ei au fost recunoscuți ca victime ale represiunilor politice.

Familia Șcut, deținea cu drept de proprietate în s. Alexeevca, r-nul Brătușeni, RSSM mai multe bunuri imobile și mobile, și anume: terenuri agricole, tehnică agricolă, bunuri de uz casnic, etc., care în ziua deportării au fost confiscate în baza hotărârii organelor NKGB RSSM din 10 iunie 1941.

Astfel a susținut că, parte componentă a averii familiei Șcut erau casa de locuit cu suprafața de 128 m.p., sărai de locuit cu suprafață de 84 m.p., sărai cu suprafața de 126 m.p., sărai cu suprafața de 12 m.p., sărai cu suprafața de 64 m.p., poiată cu suprafața de 7,5 m.p., beci cu suprafața de 7,5 m.p., fântână cu adâncimea de 15 m. precum și alte bunuri mobile și imobile necesare unui trai decent.

În timpul condamnării ilegale și deportării în Siberia, averea familiei sale a fost confiscată ilegal, în mod abuziv și transmisă în fondul statului, fără vreo recompensă echitabilă, iar în prezent careva documente, ce ar confirma confiscarea averii în baza de date ale Arhivei de Stat nu s-au păstrat, dar existența în proprietatea familiei Șcut a bunurilor imobile și mobile în timpul confiscării ilegale este demonstrată prin depozițiile unor martori, locuitori ai s. Alexeevca, r-nul Edineț.

Drept urmare a ilegalităților comise de autoritățile statului în privința reclamantei, dânsa a avut de suportat suferințe psihice pe întreg parcursul vieții, fiindu-i alterată posibilitatea de viață familială și socială.

A notat reclamanta că la o vârstă timpurie a fost deportată din satul de baștină, în stare de arest, într-un loc necunoscut, fiind lipsită de bunurile proprii și deținută forțat timp de aproape 15 ani în condiții inumane, a suferit un prejudiciu moral estimat la suma de 1 000 000 de lei.

Întru soluționarea litigiului în mod extrajudiciar, a menționat reclamanta că s-a adresat cu cerere către Consiliul raional Edineț, însă pârâțul a emis un răspuns evaziv.

Prin urmare, a solicitat reclamanta încasarea din contul Consiliului raional Edineț în beneficiul său a sumei de 512 109 lei în contul restituirii valorii bunurilor (averii) confiscate ilegal, încasarea din contul pârâțului Consiliului raional Edineț în beneficiul său a prejudiciului moral cauzat prin represiuni politice în mărime de 1 000 000 de lei, precum și încasarea tuturor cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 02 aprilie 2018 a Judecătorei Edineț, sediul Central cererea de chemare în judecată înaintată de Șcut Vera a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia din 17 iulie 2018 a Curții de Apel Bălți s-a admis apelul declarat de Șcut Vera, s-a casat integral hotărârea din 02 aprilie 2018 a Judecătorei Edineț, sediul Central și s-a emis o hotărâre nouă prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Șcut Vera.

S-a încasat din contul Consiliului raional Edineț în beneficiul Verei Șcut suma de 62 499 de lei cu titlu de echivalent al valorii bunurilor confiscate ilegal.

Cerința cu privire la repararea prejudiciului moral, s-a respins.

La 12 septembrie 2018, Consiliului raional Edineț a declarat recurs, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea parțială a deciziei instanței de apel, cu pronunțarea în partea casată a unei hotărâri noi prin care cererea de chemare în judecată depusă de Șcut Vera să fie respinsă integral.

În susținerea recursului declarat, Consiliului raional Edineț a notat că decizia

instanței de apel este parțial întemeiată. La caz, a opinat că intimata nu poate beneficia de o despăgubire pentru una și aceeași avere confiscată, or în baza procesului-verbal nr. 23 din 23 octombrie 1993, membrii comisiei comitetului executiv raional au decis de a restitui costul valoric al averii din bugetul local în sumă de 90 000 de cupoane, fratelui intimatului Șcut Nicolai, care a primit suma menționată în data de 10 noiembrie 1993.

Astfel, art. 2. alin. (2) din Legea nr. 186-XVI din 29 iunie 2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, stipulează expres că persoanele care au fost despăgubite anterior prin legea veche nu pot beneficia din nou de acest drept.

Totodată, a notat că potrivit Legii nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, pot fi restituite bunurile confiscate persoanelor supuse represiunilor politice la cererea lor sau a moștenitorilor lor, însă intimata nu a prezentat nici un act care ar confirma moștenirea averii confiscate.

La fel, a menționat că în cadrul procesului de judecată urmau a fi atrași în calitate de intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor și Direcția generală finanțe a Consiliului raional Edineț, prin intermediul cărora se încasează sumele bănești adjudecate.

La 26 septembrie 2018, Șcut Vera, reprezentată de avocatul Valeriu Botnari a declarat recurs, prin care solicită admiterea recursului, casarea parțială a deciziei instanței de apel în partea respingerii acțiunii, cu emiterea unei hotărâri noi prin care acțiunea înaintată să fie admisă integral.

În susținerea recursului declarat, recurenta a menționat că instanța de apel, a judecat pricina imparțial și neobiectiv, cu derogare de la normele de drept material și procedural, nu a elucidat pe deplin, sub toate aspectele, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei, a apreciat incorect situația de fapt și probele administrate cu încălcarea prevederilor art. 130 din Codul de procedură civilă.

Astfel, determinând corect faptul că Șcut Vera este titularul dreptului de a solicita compensarea averii confiscate și a determinării faptului nerealizării efective a acestui drept în patrimoniul său, instanța de apel greșit a concluzionat, că valoarea integrală a compensației care urmează ai fi acordată recurente, constituie doar suma de 62 499 de lei. Or, potrivit actelor anexate la materialele cauzei, probelor prezentate în cadrul examinării cauzei, cu privire la evaluarea costului averii confiscate ilegal de la familia recurente, valoarea bunurilor care urmează a fi restituită constituie suma de 512 109 de lei.

La fel, a menționat recurenta că instanța de apel eronat a concluzionat a respinge cerința privind încasarea prejudiciului moral în cuantum de 1 000 000 de lei, invocând prevederile Legii nr.1225-XII din 8 decembrie 1992, privind reabilitarea victimelor represiunilor politice și art.1398, 1422 din Codul civil, care nu prevăd repararea prejudiciului moral în speța dată. Or, potrivit legii prejudiciul patrimonial și moral se repară în mod obligatoriu de către cel care a acționat în mod ilicit.

Prin referința depusă la 12 octombrie 2018, Consiliului raional Edineț a menționat că recursul înaintat de Șcut Vera, reprezentată de avocatul Valeriu Botnari, este neîntemeiat și urmează a fi respins.

Instanța de recurs constată că, decizia din data de 17 iulie 2018 a Curții de Apel Bălți a fost recepționată de către recurenți la 27 iulie 2018 și 30 iulie 2018 (f.d. 35, 37 V. II). Astfel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, prin prisma art. 434 din Codul de procedură civilă, consideră recursurile declarate în termen.

Examinând temeiurile recursurilor în raport cu materialele cauzei civile, completul de admisibilitate al Colegiului civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile sunt inadmisibile, din motivele

ce succed.

Articolul 431 din Codul de procedură civilă consemnează în alineatul (2) că, asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin.(3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Argumentele recurenților precum că, instanțele de judecată eronat au aplicat normele de drept material se resping, deoarece circumstanțele cauzei au fost determinate de prima instanță și de instanța de apel și apreciate corect de instanța de apel cu argumentări adecvate bazate pe normele de drept ce reglementează raportul juridic în litigiu.

Astfel, instanța de recurs notează că, recurenții nu au invocat nici un argument plauzibil în vederea ilegalității deciziei instanței de apel.

În acest sens, completul reamintește că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a precizat că dreptul de a fi auzit în combinație cu dreptul la un recurs efectiv sunt în primul rând chestiuni de reglementare în dreptul intern și este în principiu, competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (Doorson împotriva Olandei, 26 martie 1996, §67). La acest capitol completul reține că, recursul declarat nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, ce ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept

procedural, iar ca urmare nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, fiind lipsit de șanse de succes și nu este capabil să ofere îndreptarea situației din decizia recurată.

Completul de admisibilitate relevă că, cererile de recurs au fost depuse după ce recurenții au avut posibilitatea de a fi auziți de prima instanță și de instanța de apel, fiecare dintre care a avut deplină jurisdicție (a se vedea mutatis mutandis „Levages Prestations Services” împotriva Franței, cererea nr.21920/93 din 23 octombrie 1996, §48-50).

Prin urmare, instanța de recurs apreciază că, recurenților le-a fost asigurat dreptul de acces la o instanță și dreptul de a fi auziți combinat cu dreptul la un recurs efectiv. De fapt, în cazul când nu există suspiciuni privind încălcarea echității procedurii din perspectiva art. 6 §1 din CEDO, rezultă că participanții au reușit să pună în discuție în fața instanțelor toate observațiile și raționamentele pe care le considerau necesare în vederea apărării punctului său de vedere (Blücher împotriva Cehiei, cererea nr.58580/00 din 11 aprilie 2005, §65-67)

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că, instanța de apel a examinat cauza sub toate aspectele, a verificat și a apreciat corect probele prezentate, a aplicat și a interpretat elocvent normele de drept material și procedural, iar argumentele invocate în cererile recurs nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, completul de admisibilitate al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile ca fiind inadmisibile.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Consiliul raional Edineț și Șcut Vera, reprezentată de avocatul Valeriu Botnari, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Șcut Vera împotriva Consiliului raional Edineț cu privire la încasarea valorii bunurilor confiscate ilegal și repararea prejudiciului moral, împotriva deciziei din 17 iulie 2018 a Curții de Apel Bălți.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Nina Vascan